

Sygn. akt I C 1943/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2019 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Eliza Skotnicka

Protokolant sekr. sąd. Magda Biernat

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 stycznia 2019 roku w Kłodzku

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L.

przeciwko G. T.

o zapłatę 3000 zł

I. zasądza od pozwanej G. T. na rzecz strony powodowej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L. 1074 zł (jeden tysiąc siedemdziesiąt cztery złote) z tym, że należność rozkłada na trzy równe raty po 358 zł, płatne do 20-go dnia każdego kolejnego miesiąca następującego po miesiącu, w którym uprawomocni się niniejszy wyrok wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat,

II. dalej idące powództwo oddala,

III. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) sp. z o.o. z/s w L. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie od pozwanej kwoty 3000 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie liczonymi od 18 lipca 2017 r. oraz kosztami procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że pozwana wystawiła weksle własny In blanco płatny na rzecz strony powodowej. Powódka wezwała pozwaną do wykupu weksla 7 lipca 2017r. i oznaczyła termin na 17 lipca 2017r. Wobec bezskutecznego upływu terminu pozew okazał się uzasadniony.

Pozwana G. T. na rozprawie wniosła o uwzględnienie, że dokonała wpłat na poczet zadłużenia ok. 200 - 250 zł, a ponadto podała że pożyczkę zaciągnęła dla koleżanki, w tajemnicy przed mężem, nie znała warunków umowy, nie przeczytała jej. Nie pamiętała jaka była kwota pożyczki, nie wiedziała, dlaczego na wekslu wpisano sumę 3000 zł. Wniosła o rozłożenie należności na raty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana G. T. 7 kwietnia 2017 r. zawarła z (...) sp. z o.o. z/s w L. umowę pożyczki gotówkowej, zgodnie z którą kwota udzielonej pożyczki wynosiła 1000,00 zł, zaś całkowita kwota do zapłaty 1274,00 zł, w tym prowizja 274 zł, spłata miała nastąpić w terminie 30 dni tj. w dniu 7 maja 2017r., rzeczywista roczna stopa oprocentowania wyniosła 1819 %.

W §5 umowy postanowiono, że w przypadku braku spłaty pożyczkodawca wypełni weksel In blanco na kwotę nie większą niż 3000 zł. Zgodnie z § 6 ust. 1 i 2 umowy niespłacenie pożyczki w całości lub części w ustalonym terminie powoduje uznanie niespłaconej kwoty za zadłużenie przeterminowane, od którego pożyczkodawca nalicza odsetki za

opóźnienie za każdy dzień w wysokości równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481§ 2¹ k.c.

Na zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwana wystawiła weksel własny in blanco.

Strona powodowa pismem z dnia 7 lipca 2017 r. wezwała pozwaną do wykupu weksła własnego z 7 kwietnia 2017r. wypełnionego na kwotę 3000 zł.

Dowód:

- umowa pożyczki gotówkowej k. 2;
- wezwanie do wykupu weksła k. 5;

Pożyczkodawca wypełnił weksel wystawiony przez pozwaną 7 kwietnia 2017r. na kwotę 3000 zł, płatny do dnia 7 maja 2018 r.

Dowód:

- wypełniony weksel k. 7.

Pozwana G. T. chciała pomóc koleżance i dla niej wzięła pożyczkę. Pozwana znalazła ulotkę reklamującą pożyczkodawcę i zadzwoniła do tej firmy, umawiając się na wizytę z przedstawicielem firmy powoda. Umowa została wypełniona w mieszkaniu pozwanej przez przedstawiciela pożyczkodawcy. Pozwana dostała kwotę pożyczki w gotówce. Pozwana nie była informowana o warunkach umowy, nie pytała o treść umowy przedstawiciela, nie czytała umowy. Wówczas ważne dla pozwanej było żeby otrzymać pieniądze, a także żeby mąż pozwanej nie dowiedział się o pożyczce. Pożyczkę miała spłacać koleżanka pozwanej. Pozwana całą uzyskaną kwotę oddała koleżance. Podczas przesłuchania pozwana nie wiedziała dokładnie ile pieniędzy z tytułu pożyczki otrzymała, nie знаła warunków umowy. Pozwana została oszukana przez koleżankę, która oddała jej pieniądze za spłacone dwie raty i wyjechała. Wcześniej pozwana pożyczala tej koleżance pieniądze i nie było problemu ze zwrotem. Do pozwanej przychodził przedstawiciel pożyczkodawcy po pieniądze, był ok. trzy razy. Pozwana wpłaciła na poczet pożyczki ok. 200 – 250 zł, w tym raz 100 zł i raz o ile dobrze pamięta 100 lub 150 zł. Pozwana pokwitowania z dokonywanych wpłaty wyrzucała, gdyż obawiała się, że może je zobaczyć jej mąż.

W chwili zawierania umowy pozwana pracowała w szpitalu jako pielęgniarka na podstawie umowy o pracę i zarabiała ok. 2000 – 2200 zł. obecnie pozwana podjęła dodatkowa prace na podstawie umowy zlecenia. Pozwana ma dwie córki, które studiują i choć pracują, pozwana nadal pomaga im finansowo. Mąż pozwanej jest na emeryturze. Pozwana ma zadłużenie z tytułu pożyczki zaciągniętej w Banku oraz wobec firmy (...), obie pożyczki systematycznie spłaca. Pozwana deklaruje chęć spłaty zadłużenia, zależy jej, żeby nie dowiedział się od tym długu jej mąż. Wniosła o rozłożenie zadłużenia na raty.

Dowód:

- przesłuchanie pozwanej k. 31 – 32.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części.

Strona powodowa dochodziła roszczeń z weksła własnego in blanco wystawionego przez pozwaną G. T.. Pozwana nie kwestionowała swojej odpowiedzialności za spłatę zadłużenia, nie wiedziała jednak jakie były warunki umowy, dlaczego weksel został wypełniony na 3000 zł. Początkowo pozwana nie wiedziała nawet jaką pożyczkę otrzymała, nie była też pewna ile wpłat dokonała na poczet spłaty długu. Pozwana wskazała, że umowę podpisywała, bez zapoznania się z jej treścią, pożyczkę brała dla koleżanki, żeby jej pomóc w trudnej, a ponadto że cała sytuacja jest dla niej

bardzo kłopotliwa, gdyż pożyczkę zaciągnęła w tajemnicy przed mężem, dlatego pokwitowania dokonywanych wpłaty natychmiast wyrzucała. Pozwana nie miała świadomości niekorzystnych warunków przedmiotowej umowy pożyczki.

Ocenę zasadności roszczeń strony powodowej w świetle podniesionych zarzutów dokonywać należy w oparciu o reguły rządzące zobowiązaniami wekslowymi przewidziane w ustawie z dnia 28 kwietnia 1936r. prawo wekslowym (Dz.U. nr 37, poz. 282, dalej pr. weksl.). Podkreślić trzeba, że wystawiony przez pozwaną weksel własny in blanco był w istocie wekslem gwarancyjnym, którego funkcją było zabezpieczenie przyszłego długu wystawcy weksła, przy czym wysokości długu nie można było się określić w chwili wystawienia weksła. Szczególne cechy weksła gwarancyjnego powodują, że abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego względem stosunku cywilnoprawnego, leżącego u podstaw tego zobowiązania, doznaje w odniesieniu do tych weksli poważnych ograniczeń. Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z 7 stycznia 1967 r. (III CZP 19/66, OSNC 1968 z. 5, poz. 79) mającej moc zasady prawnej wyjaśnił, że w wypadku wystawienia weksła mającego na celu zabezpieczenie wierzytelności, zobowiązanie cywilne wystawcy nie wygasa, lecz istnieje nadal. Wskutek tego wierzycielowi przysługuje, obok roszczenia pierwotnego wynikającego ze stosunku cywilnoprawnego, nowe roszczenie oparte na wekslu. Przedmiot obu roszczeń jest jednak ten sam i zaspokojenie wierzyciela następuje tylko raz, przy czym z chwilą zaspokojenia wygasa zobowiązanie dłużnika i wierzyciel powinien zwrócić mu weksel. Jeśliby dochodził wierzytelności wekslowej, to spotkałby się z zarzutem, że wierzytelność, na której zabezpieczenie został wystawiony weksel, nie istnieje, a zatem zobowiązanie wekslowe także wygasa. Ponieważ weksel jedynie zabezpiecza wierzytelność cywilną, przeto dłużnikowi przysługują przeciwko roszczeniu wekslowemu te wszystkie zarzuty, jakie mu przysługują przeciwko roszczeniu cywilnemu. Zamieszczony w przepisach działu I prawa wekslowego art. 10 dopuszcza wobec posiadacza weksła podniesienie zarzutu uzupełnienia weksła In blanco sprzecznego z porozumieniem tylko w wypadku nabycia weksła w złej wierze albo z rażącym niedbalstwem. Sąd Najwyższy w wyroku z 18 listopada 1999 r. sygn. I CKN 215/98 (OSNC 2000/7-8/128) wyjaśnił, że z powołanego przepisu wynika (a contrario), że wobec osoby, która otrzymała weksel in blanco, ten, kto go jej wręczył, może powoływać się na niezgodne z udzielonym upoważnieniem uzupełnienie weksła in blanco bez żadnych ograniczeń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 27, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1998 r., III CKN 342/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 141).

W niniejszej sprawie uprawnionym z weksła – remitentem jest strona powodowa, zaś wystawcą weksła pozwana, a zatem strony stosunku podstawowego, który legł u podstaw wystawienia tego weksła. Z tego powodu, w świetle powyższych rozważań prawnych, pozwanej przysługiwało prawo podnoszenia wszystkich zarzutów, także dotyczących stosunku podstawowego.

Pozwana ostatecznie zarzuciła, że weksel został wypełniony niewłaściwie, gdyż zawiera kwotę znacznie przekraczającą wysokość udzielonej pożyczki oraz prowizji. Pozwana podniosła, że nie miała świadomości niekorzystnych warunków umowy.

Oceniając zarzuty pozwanej podkreślić trzeba, że strona powodowa nie udowodniła, wbrew obowiązkowi wynikającym z art. 6 k.c. i 232 k.p.c., że dochodzona należność została należycie wyliczona. Strona powodowa, pomimo wezwania przez Sąd, nie wskazała jak została wyliczona wpisana na wekslu suma. Powód lakonicznie wskazał, że na 3000 zł składa się kwota udzielonej pożyczki, koszt pożyczki i koszty windykacyjne. Tymczasem jak wynika z treści umowy udzielona pozwanej pożyczka wynosiła 1000 zł, a prowizja 274r. Strona powodowa nie wykazała, więc aby prawidłowo wypełniła weksel, nie wykazała też w jaki sposób wyliczyła dochodzoną należność. Skoro pożyczka i koszt jej udzielenia wynosiły 1274r., to należało udowodnić, co składało się na pozostałą kwotę 1726 zł rzekomo poniesionych kosztów windykacji.

W ocenie Sądu strona powodowa nie udowodniła zasadności dochodzonego roszczenia. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego, zawłaszcza z treści umowy pożyczki oraz przesłuchania powódki wynika, że strona powodowa rażąco zawyżyła wartość dochodzonego roszczenia i nieprawidłowo wypełniła weksel własny wystawiony przez pozwaną. Z umowy pożyczki wynikało, że weksel może być wypełniony na kwotę nie wyższą niż 3000 zł, lecz oczywistym jest, że suma wekslowa powinna odpowiadać wysokości rzeczywistego zadłużenia pozwanej z tytułu umowy pożyczki, której spłatę ów weksel zabezpieczał. Zgodnie z umową roszczenie strony powodowej powinno

łącznie wynosić 1274 zł, w tym udzielona pożyczka 1000 zł oraz prowizja 274 zł. Jednocześnie należało uwzględnić, że pozwana zapłaciła na rzecz powoda łącznie 200 zł (co do spłaty 250 zł pozwana nie była całkowicie pewna), a zatem do zapłaty na dzień zamknięcia rozprawy pozostawała kwota 1074 zł. Z tego też powodu Sąd zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1074 zł tytułem pozostałej do zapłaty należności z tytułu niespłaconej pożyczki, dalej idące powództwo co do należności głównej oraz skapitalizowanych odsetek umownych oddalając.

Okoliczności powyższe, zwłaszcza nieuczciwe działanie pożyczkodawcy, a także fakt, że pozwana znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, stanowiły podstawę do uwzględnienia jej wniosku o rozłożenie świadczenia na raty zgodnie z art. 320 k.p.c. Pozwana znalazła się w trudnej sytuacji finansowej, a ponadto chciała jeszcze pomóc nieuczciwej koleżance co skutkowało zaciągnięciem zobowiązania u strony powodowej i zaakceptowaniem warunków umowy, w której RRSO wynosiło aż 1819 % w skali roku. Pozwana pomimo trudności starała się spłacać swoje zadłużenia, pracuje na pełny etat i dodatkowo podjęła pracę na podstawie umowy zlecenia, żeby zwiększyć swoje dochody. Pozwana spłaca jeszcze zaciągnięte wcześniej kredyty i pożyczki, pomaga też finansowo studiującym córkom. Decydując o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty Sąd miał na względzie również okoliczność, że strona powodowa nieprawidłowo i z rażącym zawyżeniem wypełniła weksel. Z tego też względu Sąd rozłożył zasądzoną od pozwanej kwotę na trzy równe raty po 358 zł, płatne do 20. dnia każdego kolejnego miesiąca poczynając miesiąca następującego po miesiącu, w którym uprawomocni się niniejszy wyrok.

W ocenie Sądu postanowienie umowy zawarte w § 6, zastrzegające prawo pożyczkodawcy naliczania odsetek maksymalnych od przeterminowanego roszczenia stanowiło niedozwolone postanowienie umowne, z uwagi na zastrzeżoną w tej umowie bardzo wysoką prowizję. Zastrzeżona prowizja była postanowieniem uzgodnionym indywidualnie, gdyż była jasno i wyraźnie wskazana w zasadniczych warunkach tej umowy. Postanowienie umowy z §6 stanowiło natomiast wzorzec umowy, na którego treść pozwana nie miała żadnego wpływu, a zatem zgodnie z art. 385§ 1 k.c. nie wiąże ono pozwanej jako konsumenta. W myśl tego przepisu sankcja przy kontroli dokonywanej w konkretnej sprawie polega na tym, że postanowienie umowne uznane za niedozwolone staje się bezskuteczne, natomiast umowa jest wiążąca w pozostałym zakresie. Wobec bezskuteczności postanowienia umowy umożliwiającego stronie powodowej naliczanie odsetek maksymalnych od przeterminowanego roszczenia, Sąd zgodnie z art. 481 § 1 k.c. zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej należność główną 1074 zł, płatną w trzech ratach po 358 zł, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z raty. Powództwo o odsetki maksymalne za opóźnienie liczone od dnia 18 lipca 2017r. tj. dnia następującego po dniu wykupu weksla, z wyżej wskazanych przyczyn, należało oddalić.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 102 k.p.c. przyjmując, że w niniejszej sprawie zachodził szczególny wypadek, przemawiający za zasadnością nieobciążania pozwanej kosztami postępowania. Podkreślić należy, że strona powodowa wypełniła weksel na kwotę 3000 zł, podczas gdy zadłużenie pozwanej wynosiło ok. 1074 zł. Nie można wykluczyć, że gdyby powód prawidłowo wypełnił weksel to pozwana dokonałaby jego wykupu i nie doszłoby do konieczności inicjowania procesu sądowego. Podkreślić trzeba, że pozwana deklaruje chęć spłaty długu, nie uchyła się od tego obowiązku, a właściwie jako konsument nie miała nawet pełnej świadomości, jak nieuczciwie została potraktowana przez stronę powodową.

Z tych też powodów Sąd nie obciążył pozwanej kosztami postępowania i orzekł jak w sentencji wyroku.